

UNUTULMUŞ BİR SPOR ADAMINI ANLAMAK, KONFERANSLARIYLA; SELİM SIRRI TARCAN

M. Şevki ÇAPAN¹, T. Osman MUTLU¹

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Muğla

Geliş Tarihi:10.06.2016
Kabul Tarihi:05.09.2016

Öz: Türk sporunda çok yönlü kişiliğiyle Türk spor tarihinde önemli bir yere sahip olan Selim Sırrı Tarcan ihmal edilmiş bir şahsiyettir. Ülkemizi yurt dışında spor elçisi olarak temsil eden bu mümtaz şahsiyetin spor anlayışı, spora bakış açısı ve spor felsefesi açısından yeni kuşaklara tanıtılması amacıyla böyle bir çalışmaya gerek duyulmuştur. Bu çalışmada kendisinin yapmış olduğu kitap ve makalelerin dışında, yapmış olduğu radyo konferanslarıyla spor kamuoyu oluşturma çabalarının tanıtılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Selim Sırrı Tarcan, radyo konferanslar, spor tarihi.

UNDERSTANDING A FORGOTTEN SPORTSMAN THROUGH HIS CONFERENCES; SELİM SIRRI TARCAN

Abstract: Selim Sırrı Tarcan, who holds a significant place in Turkish sport history with his versatile personality, has been a neglected figure. This study aims to introduce the distinguished personality, Selim Sırrı Tarcan, who represented our country as an ambassador of sports in foreign countries, and his understanding and philosophy of sport to young generations. This study analyses his books and articles, and also his radio conferences conducted to mould public opinion on sports.

Key words: Selim Sırrı Tarcan, radio conference, sports history.

GİRİŞ

Selim Sırrı Tarcan sporumuza yön veren, yeni bir tarzın ilk ve en önemli temsilcilerindendir. Ülkemizin en zor şartlarında doğru bildiği spor anlayışı ve düşüncelerini makale ve konferanslarıyla topluma yayan önemli bir spor yazarıdır. Yurt dışında yapmış olduğu ihtisas, inceleme ve araştırmalarıyla çağdaş spor anlayışının temellerini, uygulamalarıyla öğrencilerini, yazıları ve konferanslarıyla da halkı aydınlatmaya çalışan bir fikir adamı ve beden eğitimi üstadıdır. Fikirlerini ve düşüncelerini

geniş kitlelere yaymak, spor kültürünü oluşturmak için zamanının tüm iletişim yollarını denemiştir. Onun mücadelesi toplumu aydınlatmak, modern ve çağdaş beden eğitimi ve spor anlayışını yaymaktır. Bu uğurda yılmadan, tüm zorluklara göğüs gererek mücadele vermiştir. İsveç'te beden eğitimi ve spor ihtisası yapan (1909-1910) Selim Sırrı Tarcan, yurda dönünce ordudaki görevinden ayrılarak çalışmalarını beden eğitimi öğretmeni, spor yazarı olarak yoğunlaştırmıştır. Bu çalışmalardan konferansları büyük bir önem arz eder. Onun gençlik yıllarında başlayan güzel konuşma ve hitabet yeteneği

1908'de Meşrutiyetin ilanı günlerinde İstanbul'da at sırtında yaptığı etkili konuşmalar şeklinde ortaya çıkmıştır.

Selim Sırrı'yı yakından tanıyan yakın dostu ve arkadaşı olan İsmail Hakkı Baltacıoğlu onun bu özelliğini şu şekilde anlatır:

"...Selim Sırrı Tarcan her şeyden önce sanatkârdır. Sanatkârlığı her şeyden önce nutku, hitabetiyle belirmiştir. Milli bir hatiptir. 1908'de en iyi hatip o idi. Darülmüâllimin'de en iyi takrir eden o idi. Radyodan en iyi konuşan ve yazılarında en pürüzsüz, en temiz Türkçeyi kullanan yine odur..."¹. Selim Sırrı Tarcan ayrıca 1912'de Darülfünun öğrencilerine verdiği konferanslar da büyük ilgi ile karşılanmıştır.

Selim Sırrı Tarcan öncelikle beden eğitimi ve spor, olmak üzere birçok sosyal ve kültürel konulardaki görüş ve düşüncelerini kamuoyu ile paylaşmak amacıyla radyodan sunmuştur. Bu konferanslar halkımız tarafından ilgi ile karşılanmıştır. Bu büyük spor adamının unutulmuş "Radyo Konferanslarım" isimli üç cilt halinde yayınlanan çalışmalarını yeni nesillere, spor bilimcilerine tanıtmak çalışmanın amacıdır. 1932-1935 yılları arasında radyodan sunulan bu konferanslar konularının özelliği açısından günümüzde de güncelliğini korumaktadır.

Ünlü edebiyatçı Halit Ziya Uşaklıgil bu konferansları radyodan dinleyen bir kişi olarak, bir makalesinde şu görüşlere yer vermiştir;

"... Bitmez tükenmez çalışma semeresinin en son mahsulü karşımızda duruyor: Selim Sırrı'nın radyo konferansları... Herkes gibi ben de onun konuşmalarından bir kaçını radyodan dinlemiştim. Fakat radyoda dinlenen şeyler, gözlerin iştirak lütfü olmaksızın insanı ne kadar zapt edebilir. Bütün dikkatler ancak bir noktaya vakfedilerek okunan bir şeyin arasında ne büyük bir fark vardır. Bu farkı anlamak için Selim Sırrı'yı radyo konuşmalarından dinleyenler onun bu kitaplarını da okumalıdır. Ne büyük bir lütfetti de onları havalarda kaybolmak tehlikesinden kurtararak bize bu kitabı hediye etti. Bu üç cildi günlerce karıştırdım ve hayalen sahibinin sesini de ilave ederek onları dinlercesine okudum.

Her şeyden evvel bu eserde dikkat olunacak meziyet lisanının güzelliğinden, yazı itibarıyla bu konuşmalar kusurdan, pürüzden tamamıyla an olmasından başka, mevzularının tenevvüdüdür. Muhasebe sahibinin ihtisası olan beden terbiyesi haricine çıkmamış olacağı zannedilir. Hiç öyle değil. Bakarsınız, bir idman meselesinden başlarken idmanın felsefi, İçtimâî taalluklarına geçer, çocuk terbiyesine, sıhhat meselelerine uğrar; dünyanın her tarafında gezmiştir, konuşmalarını anlatır. Bunlardan birer ders çıkarır. Şimal memleketlerinden, okyanus ortasından misaller alır. Anadolu ya geçer, iç yurt hayatından levhalar çizer, zeybekler diyarında dolaşır. Yalnız bu günün hayatıyla meşgul olmak kâfi gelmez, tarihten de bahseder. Bize eski müsaraları, idmanları söyler, çocukların, gençlerin nasıl yetişmeleri lazım geleceğinde ülkü nedir, bunları tafsil ederken, en büyük salahiyet sahiplerinden istihsatlar yapar. Bize Göte'den, Maeterlinç'den, Modiere'den bahseder. İsveç Edebiyatına, folkloruna onun delaletiyle vakıf oluruz..."².

Selim Sırrı Tarcan'ın radyodan sunduğu konuşmaları kitap haline getirilmiştir. Bu kitaplar, konularının içeriği açısından eğitimciler ve spor araştırmacıları tarafından incelenmesi gereken kaynak bir eser niteliği taşımaktadır.

Radyo Konferanslarım

I. Kitap; 1932 yılında devlet matbaasından basılmıştır. Kitap değişik 44 konudan oluşan konferanstan meydana gelmiş olup 347 sayfadır.

Konferanslar konularına göre şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Çocuk Nedir? 2. Frobel ve Montessori, 3. Dahî Çocuklar, 4. Çocuk Meselesi, 5. Çocuklarla Nasıl Konuşmalı? 6. Yarının Çocukları, 7. Boyuskavtlık Nedir? 8. Genç Kalmanın Sırları? 9. Hava Nasıl Bir Gıdadır? 10. Su Nasıl Bir Gıdadır? 11. Yemek Nasıl Bir Gıdadır? 12. Güneş Nasıl Bir Gıdadır? 13. Hareket Nasıl Bir Gıdadır? 14. Beden Terbiyesi, 15. Spordan Neler Bekliyoruz? 16. Her Yaşta Yapılacak Jimnastikler, 17. Bedîî Raksalar, 18. Kadın Sporları, 19. Eski ve Yeni Olimpiyatlar, 20. Prag Tahassürleri, 21. Bir Irk Nasıl Bozulur? 22.

¹ İsmail Hakkı Baltacıoğlu, **Selim Sırrı Tarcan**, Ülkü Basımevi, 1950, s.21-22.

² Halit Ziya Uşaklıgil, **Akşam Gazetesi**, Selim Sırrı İsimli Makale. (08.11.1934).

Güzel, Doğru, İyi 23. İdeal ve Gençlik, 24. Gençlik ve Neşe, 25. Heyecan ve Gençlik, 26. Feragat ve Gençlik, 27. Sevgi ve Saygı, 28. Ana, Baba Yadigârları, 29. Hayatta Kimler Muvaffak Olur? 30. Muvaffakiyetin Meşru Yolları, 31. Dünya Bir Cennettir, 32. Vatan Nedir? 33. Folklor, 34. Halk Raksları, 35. Yirminci Asırda Kadın, 36. Moeterlinek, 37. Goethe, 38. İsveç Edebiyatı, 39. Upsala Darülfünunu 40. Karadeniz Sahilleri, 41. Beethoven, 42. Amerika Tahassürleri, 43. Zeybekler Diyarında, 44. Nasıl Konuşmalıdır³.

II. Kitap; 1934 yılında basılmış olup 22 konferanstan meydana gelmiştir. Konferanslar konularına göre şu şekilde sıralanmaktadır.

1. Bıraktığım ve Bulduğum İzmir, 2. İlimizdeki Evlat, 3. Tyrşin Rüyası ve Benim Rüyam, 4. On dokuzuncu Asrın Dahi Sanatkârları, 5. Üzüm Kürü, 6. Almanya'da Bakım Evleri, 7. Bolu'ya Giderken ve Bolu'da Gördüklerim, 8. Avcılık, 9. J.J.Rousseau'nun Musiki Muallimliği, 10. Evlatların Nankörlüğü, 11. Türk Köylüsü, 12. Mozart'ın Sanat Dehası, 13. İsveç ve İsveçliler, 14. Asri Yurtlar, 15. Dağcılık Bir Spor mudur? 16. Eskici Krallığından, Kunduracı Krallığına, 17. Çok Yaşamakta İradenin Kudreti, 18. Milli Musiki, 19. Cümle-i Asabiye, 20. Yüzyıl Yaşamakta Saadetin Rolü, 21. Danimarka, 22. Edirne'dir⁴.

III. Kitap; 1935 yılında Ülkü Matbaasında yayınlanmıştır. Kitapta önemli konferanslar şunlardır:

Eski Türklerde Beden İdmanları, Okçuluk ve Pehlivanlık, Belçika'da Declori Mektebi, Doktor Deoclori'nin İkinci Konferanslarıdır⁵.

Konferansları konularına göre tasnif edildiğinde;

1. Beden Eğitimi ve Sporda İlgili olanlar;

Hareket Nasıl Bir Gıdadır? Beden Terbiyesi, Spordan Neler Bekliyoruz? Her Yaşta Yapılan Jimnastikler, Kadın Sporları, Avcılık, Dağcılık Bir Spor mudur? Eski Türklerde Beden

İdmanları, Okçuluk ve Pehlivanlık, Eski ve Yeni Olimpiyatlar.

2. Eğitimle İlgili Olanlar;

a. Çocuk Eğitimiyle İlgili Olanlar;

Çocuk Nedir? Dahi Çocuklar, Çocuk Meselesi, Çocuklar Nasıl Konuşmalı? Yarımın Çocukları, İlimizdeki Evlat, Evlatların Nankörlüğü, Asri Yurtlar, Belçika'da Deoclori Mektebi, Doktor Deoclori'nin İkinci Konferansıdır.

b. Gençlerin Eğitimiyle İlgili Olanlar;

Genç Kalmanın Sırları, Bir İrk Nasıl Bozulur? Güzel, Doğru, İyi. İdeal ve Gençlik, Gençlik ve Neşe, Feragat ve Gençlik, Sevgi ve Saygı, Muvaffakiyetin Meşru Yollarıdır.

3. Sağlıkla İlgili Olanlar;

Hava Nasıl Bir Gıdadır? Su Nasıl Bir Gıdadır? Yemek Nasıl Bir Gıdadır? Güneş Nasıl Bir Gıdadır? Yüz Yıl Yaşamakta Saadetin Rolü, Çok Yaşamakta İradenin Kudreti, Cümle-i Asabiye, Üzüm Kürüdür.

4. Edebiyat ve Müzikle İlgili Olanlar;

İsveç Edebiyatı, Halk Raksları, Bedii Rakslar, Zeybekler Diyarında, Folklor, Goethe, Beethoven, On dokuzuncu Asrın Dahi Sanatkârları, Mozart'ın Sanat Dehası, Milli Musiki, J.J.Rousseau'nun Musiki Muallimliğidir.

5. Gezi ve Seyahatle İlgili Olanlar;

Prag Tahassürleri, Upsala Darülfünunu, Amerika Tahassürleri, Bıraktığım ve Bulduğum İzmir, Karadeniz Sahilleri, Tyrşin Rüyası ve Benim Rüyam, Almanya'da Bakım Evleri, Bolu'ya Giderken ve Bolu'da Gördüklerim, İsveç ve İsveçliler, Danimarka, Edirne'dir.

6. Diğerleri (Sosyal ve Kültürel İçerikli Olanlar)

Ana-Baba Yadigârları, Dünya Bir Cennettir, Vatan Nedir? Yirminci Asırda Kadın, Boyskavtlık Nedir? Türk Köylüsü, Eskici Krallığından, Kunduracı Krallığıdır.

Eserlere konuların çeşitliliği açısından bakıldığında Tarcan'ın çok yönlü araştırmacılığı ortaya çıkmaktadır. Uzmanlık alanı beden eğitimi

³ Selim Sırrı Tarcan, **Radyo Konferanslarım** I. cilt, Devlet Matbaası, 1932.

⁴ Selim Sırrı Tarcan, **Radyo Konferanslarım**: II. Cilt, Ülkü Matbaası, 1934.

⁵ Selim Sırrı Tarcan, **Radyo Konferanslarım**: Kitap III, Devlet Matbaası, 1935.

ve spor olan Tarcan'ın, birçok sosyal ve kültürel konularda konferanslar verdiği eserlerden de anlaşılmaktadır. Bu çalışmada sadece radyo konferanslarındaki beden eğitimi ve spor konulu yazılarının seçilme nedeni; günümüz spor araştırmacılarına kaynak olacak bilgiler içermesinden kaynaklanmış ve konferans konuları, güncelliğini koruyarak, beden eğitimi ve sporu ön plana çıkardığı görülmektedir. Beden eğitimi ve sporla ilgili konferanslardan bazı örnek alıntıları aşağıda verilmiştir.

“Beden Terbiyesi” isimli konferansta;

Beden eğitimiyle ilgili; beden eğitimi, jimnastik, oyun, spor gibi kavram ve terimlerin tanımını yapar, örnekler verir. Beden eğitimi terminolojisinin oluşmasına katkılarda bulunur. Onun tanımını yaptığı bazı kavram ve terimler günümüz spor bilimcileri tarafından kullanılmaktadır. Selim Sırrı Tarcan, günümüzde üzerinde önemle durulan **“Yaşam Boyu Spor, Sağlık İçin Spor”** anlayışına, yıllar önce konferans ve yazılarında yer vermiştir ve uygulama örnekleri sunarak bu anlayışa kaynak olacak görüşler ileri sürmüştür.

“Her Yaşta Yapılacak Jimnastikler” konulu konferansta;

Beden eğitimi ve sporu; “Halk Sağlığı” ve “Koruyucu Hekimlik” açısından değerlendirerek, **“Yaşam Boyu Spor, Sağlık İçin Spor”** anlayışı içerisinde toplumun tüm bireylerinin uygulanması gerektiğini savunmuştur. Bu konuda; *“...size jimnastiği tarif ederken onun bir gıda gibi doğumdan ölüme kadar herkese lazım olduğunu, hayatımızın hareketle kaim olduğunu, yalnız hareket gıdasının nevi ve miktarının bilinmesinin elzem olduğunu söylemişim. Jimnastik her yaşta kadın ve erkek bütün halkın her gün yapmaya mecbur olduğu milli bir vazifedir...”*⁶ şeklinde görüş belirtmiş ve konferansın sonunda ise herkesin yapabileceği bir jimnastik programı sunmuştur.

“...şimdi sizlere yedi yaşından itibaren yetmişine kadar herkesin yapabileceği bir program vereceğim: ana, baba, evlat, kardeş sabahleyin bir araya gelip bu programı tabike çalışınız, bir ay sonunda kendinizde bir başkalık

görecek ve memnun kalacaksınız. O halde başlayalım. Sabahleyin kalkınız. Tuvalete ait her işinizi bitirdiniz. Pijamanız veya geceliğinizizlesiniz.

1.Evvela güzelce sağ ve sol elinizle bütün vücudunuzu ovunuz. Kollarınızı, bacaklarınızın üstünü altını parmaklarınızdan yukarı doğru elinizden geçiriniz. Karnınızı, vücudunuzu, yanları, belinizi güzelce ovunuz. Bu suretle hem kanınızın hareketlerini süratlendirmiş, hem adalelerinizi canlandırmış olursunuz Bu hareketler üç, beş dakika sürmeli.

2.Ayakta durduğunuz halde el, bilek, dirsek, omuz, boyun, bel, kalça, diz ve ayak bileği eklemlerini kendi kabiliyetleri dâhilinde ve şekillerinin icap ettirdiğine göre döndürünüz, bükünüz, geriniz muhtelif istikametlere adeta uzatır gibi bacak ve kollarınızla gerinmeler yani geniş hareketler yapınız. Kollarınızı ileriden geriye ve geriden ileriye döndürünüz. Bacaklarınızı yukarı fırlatınız. Kollarınızı yukarı iyice uzatıp vücudunuzu öne arkaya bükünüz. Karyolanızın kenarına tutunup çömeli kalkınız. Doğru ve düzgün bir şekilde beş dakika işletiniz.

3.Arka üstü yere yatınız ve yattığınız yerde bacaklarınızı karnınıza toplayıp uzatınız. Ayaklarınızla bir pedal çevirir gibi hareket yapınız. Ayağa kalkınız beş defa derin nefes alıp bırakınız, nefes alırken karnınızı şişiriniz, tedricen bu nefesinizin adedini ona çıkarınız. Bu basit hareketlerle vücudunuzu çalıştırmış olacaksınız. Egzersizden sonra duş yapıp ondan sonra kahvaltınızı yapınız.

*Bir günde 1440 dakika vardır. Bunun yalnız on beş dakikasını sizin her işinizi gören vücudunuzdan esirgemeyiniz. **Bilmek lazımdır ki ferdin zayıflığı umumun mukavemetini sarsar. Zayıf, çelimsiz, Tembel, aciz, beceriksiz olanların bu kusurlarından bütün bir millet zarar görür. Hasta bir vücudun dimağı da hastadır...***

“Hareket Nasıl Bir Gıdadır?” konulu konferansta insan sağlığı açısından hareket, egzersiz, sportif çalışmalar, oyun ve jimnastiğin öneminden bahseder. Özellikle hareketle ilgili görüşlerini belirtirken şu önerileri ileri sürer;

“...hareket beşikten mezara kadar her zi-hayat olan ferdin vasfı farikası. Doğan yavrunun gıdaya, havaya, ziyaya gösterdiği ihtiyaç kadar

⁶ Selim Sırrı Tarcan, **Radyo Konferansları**: Devlet Matbaası, 1932, s.130.

tabii ve mübrem bir ihtiyaç... İçinde yaşadığımız asırda o kadar büyük faaliyetlere şahit oluyoruz ki buna doğrudan doğruya hareket asrı demek çok muafik olur. Hareket vücudumuzun bir nevi devasıdır. Yalnız bünye ve mizaca, iklim ve muhite göre nevi ve miktarı tehalüf eder... ”⁷.

Toplumuzu oluşturan tüm bireylerin sağlıklı olabilmesi için sporu hayatlarının bir parçası olarak kabul etmelerini teşvik ve tavsiye eder;

“...benim sizlere tavsiye ettiğim şeyler ne hoca ister, ne alet ister, ne salon ister. Hoca kendiniz, alet vücudunuz, salon yatak odanız. Vakit yok demeyiniz, biraz iradenize hâkim olunuz. Önceleri biraz zor gelir. Fakat alıştıktan sonra bırakmak istemeyeceksiniz. Onları yapmadan keyfiniz yerine gelmeyecektir. O halde genç kalmak istiyorsanız hareketi seviniz ve vücudunuzu muntazam her gün işletiniz... ”⁸.

“Spordan Neler Bekliyoruz?” konulu konferansta; sporun amacı ve toplumlar için önemi üzerinde durarak, sporun yanlış uygulamalarından çarpıcı örnekler verir;

“...sporun bir nevi temaşa mahiyetine getirmek, deve güreşi, horoz dövüşü, at yarışı gibi vücudun bakımını ihmal eden binlerce insanın asabiyet içinde bir maçı seyrederken kendinden geçmesini görmek, sporu ve memleketi sevenlerin kalplerini sıplatıyor...”, ”...Oyun meydanı sahne, oyuncular aktör, halk seyirci vaziyetinde kaldıkça ne şekilde olursa olsun o sporun ahlaki ve terbiyevî bir kıymeti yoktur... ”⁹.

Sporun genel amacını belirtirken şu görüşleri ileri sürmektedir;

“...bütün milletlerin spordan beklediği neticeler şunlardır:

- a. Irkın tekâmülü,*
- b. Sıhhat ve ahlakın itilâsı,*
- c. Yabancı milletler arasında dostluk ve münasebet..*

Bu gayelerin elde edilebilmesi için aklın ve mantığın rehber olması şarttır. Her zaferin, galebenin temini için sıhhatin ve bazen ahlâkın feda edilmesi terviç edilemez. Spora heves eden

gençler onun mahiyetini iyi anlamaları lazımdır. Spor vücudun kuvvet ve çevikliğini idame ve irade kuvvetini tezyit eden şuurlu bir vasıtaadır. Hayat mücadelesine hazırlanacak gençlerde ilk aranacak şey sıhhattir ve bu sıhhatli vücutların mensup oldukları millete faydaları dokunması için vücutları gibi fikirlerinin de ahlâklarının da tekâmülü şarttır. Aksi takdirde spor, mahdut bir zümrenin ihtirasını tatminden ve yalnız seyrinden zevk alan atıl bir cemaatin heyecanlarını teskinden ileri gidemez... ”¹⁰.

“Kadın Sporları, Boks, Futbol ve Güreş Karşısında Kadın” konulu konferansta Selim Sırrı Tarcan; *“...Türkiye Cumhuriyetinin en mühim umdelerinden biri kadınların da erkekler gibi fikren, ahlâken ve bedenlen inkişaf ve tekâmül etmeleridir... ”* sözleriyle başlar.

Kadınların yapması gereken sporlardan bahsederken şu görüşleri ileri sürer;

“...erkekler gibi iş gören, kudretlerinin fevkinde iş gören kadınların hepsi pek genç yaşında taravetlerini kaybediyorlar veya çabuk ihtiyarlıyorlar. Bu itibarla hanımların boks yapması, güreşmesi, futbol oynaması, şedit, takat şiken sporlara heves etmesi doğru değildir. Bu ifrata mukabil tefrit de fena neticeler verir. O da vücudun muvazenesini bozar. Spor ne bir moda, ne bir eğlence, ne de herkesi hayrette bırakmak için gösterilecek bir marifettir. Üç beş hanımın bazı sporlarda müstesna bir kabiliyet göstermesinden bir şey çıkmaz. Spora heves eden genç hanımlara bazı tavsiyelerde bulunmak isterim. Vücudunuzu yıpratın, kalbinizi yoran, sinirlerinizi bozan sporlardan içtinap ediniz. Binicilik, tenis, kürek, yüzme, bisiklet, eskirim sporlarında itidal ile hareket ediniz.

Vücuda ait mümarese ve idmanların gayesi, terbiyedir. Bu terbiye gayesini daima göz önünde bulundurursanız, hem vücudunuzun kudret ve kuvveti artar, hem de ahlâken yükselirsiniz.

Sporu yohuyla yaparsanız vücudunuzun tenasübünü, diriliğini, çevikliğini; bütün manasıyla gençliğini çok zaman muhafaza edersiniz. Kendinizi hırsa kaptırırsanız, birinci çıkmak sevdasına düşerseniz, belki birinci olursunuz, alkış toplarsınız, fakat çok korkarım ki, sıhhatinizi ve ahlâkınızı zedellersiniz. Eğer

⁷ Selim Sırrı Tarcan, a.g.e., s.99-102.

⁸ Selim Sırrı Tarcan, a.g.e., s.105.

⁹ Selim Sırrı Tarcan, a.g.e., s.119-120.

¹⁰ Selim Sırrı Tarcan, a.g.e., s.119-120.

spor vücudunuzu güzelleştirmiyor, ciğerlerinizi kuvvetlendirmiyor, iştahınızı çoğaltmıyor, neşenizi artırmıyor, sizi halûk, nazik, becerikli, çalışkan, güler yüzlü, hayırhah bir hale getirmiyorsa, yanlış yoldan gidiyorsunuz demektir. **Çünkü spor bu evsafi ilâ eden bir vasıttadır...**"¹¹.

Selim Sırrı Tarcan'ı tanıyanlar, eserlerini okuyanlar, hizmetlerini bilenler onun için; çevresinde saygı uyandıran, her şeyden önce onun zarafeti, diğer insanlarla olan ilişkilerindeki nezaketi üzerinde dururlar.

Gazeteci Cemal NADİR, " Fotoğraf Tahlilleri ve S.S. Tarcan" isimli yazısında onu şöyle tavsif eder¹²;

"...İsveç usulü bir mizaç"!

Fakat kuvvetli bir irade ile istediği zaman İsveç'ten ve jimnastikten bahsetmeden de konuşup yazabilir.

Muntazam mangaları, ölçülü spor kafilelerini andırdığı için şiiirden pek hoşlanır. İnzivaya meyli fazladır, bu temayül marazî bir arzu değildir. Yıllarca sıhhi öğütler, bedeni hareketlerle gürbüzleştirmeye uğraştığı vatandaşlarının hâlâ eğri büğrü, kambur kambur dolaştıklarını görmek arzusundan doğma, bir elemnin mahsulüdür. **İnsanların, ancak sporla güzelleşebileceğine inanmak gibi bir întikâdı vardır...**"

Ondan, çok iyi bir öğretmen ve spor yazarı olarak bahsederler. Şüphesiz bu değerli insanı geleceğe mal eden onun eserleridir. Spor yazarı Burhan FELEK, " Selim Sırrı Kimdir ?" isimli yazısında hakkında şu görüşleri ileri sürer¹³;

"...Selim Sırrı Bey'i ben 1908'lerde filozof, Doktor Rıza Teyfik Bey'le at üstünde sokak sokak dolaşıp, halka hürriyet telkin ederken görmüştüm. Selim Sırrı Bey, bu memlekette İlmî beden terbiyesini, ritmik ve müzikal jimnastiği ve her şeyden mühimi dinlenir konferans vermenin yolunu gösterdi. Ve bu yolda çok mücadeleler vermiştir. Yılmamış, doğru bildiği yolda yürümüş ve bu gün Türkiye'deki fenni jimnastiği, o

yerleştirmiştir. İlk hocalar onun talebesi olmuştur. Selim Sırrı Bey, adını bir salona takmaktan daha fazla ilgilerimize lâyık, bir mühim Türk 'tür. **Onun adına en azından bir akademi kurmak yaraşır...**"

İsmail Hakkı BALTACIOĞLU ise, Selim Sırrı Tarcan ile ilgili görüşlerini şöyle ifade etmiştir¹⁴;

"...otuz yıllık arkadaşım, dert ortağım, meslektaşım ve dava arkadaşım ..." dediği, Selim Sırrı Tarcan'ı değerlendirirken: "...Selim Sırrı Tarcan, bizde eşi bulunmayan, hatta Avrupa ülkelerinde de eşine pek seyrek rastlanan bir beden terbiyesi âlimi, mütehasısı ve mütefekkiridir. Bizde pedagojiyi Avrupa 'da okuyarak yetişmiş olan insanların çoğundan daha iyi bir pedagoğdur, ama bütün bunları olabilmesinin ilk sebebi sanatkârlığıdır. Eğer o artist olmasaydı, ilimde de, fende de bu kadar derine gidemezdi. Düşünür, fakat yaratamazdı. Selim Sırrı Tarcan in Sanatkârlığı, her şeyden önce nutku, hitabetiyle belirlemiştir. Tarcan milli bir hatiptir. 1908'de en iyi hatip o idi. Darülmualiminde en iyi taktir eden o idi. Radyoda en iyi konuşan ve yazılarında en pürüzsüz ve temiz Türkçeyi kullanan yine O 'dur.

Üstadı yıllar yılı etrafına feyiz saça saça ve kendi yolunu bula bula, akıp giden bir bereketli suya benzetemez miyiz? Ama bu suyun çağlayan hâline gelerek en verimli kıvamını bulduğu devirde, enerjisinden faydalanmamız imkânı varken, onun sadece hayran seyircisi kalmışız. Neden? Şimdi O'nu kendi âleminde, kitaplarıyla baş başa ve yapa yalnız bırakmış olmamızın azabını duyuyorum... " diye ifade etmiştir. Yakın çevresinde "Üstat" kabul edilen ve bununla bütünleşen Selim Sırrı Tarcan'ın sayısız kitap ve makaleleri vardır.

Sonuç olarak; Selim Sırrı Tarcan hakkında birkaç makalenin dışında ciddi bir araştırmanın olmadığı görülmektedir. Lâyık olduğu ölçüde tanıtılmadığı gibi, spor tarihimize de gerçek yerini alamamıştır. Selim Sırrı Tarcan'ın unutulmasının sebebi nedir? Selim Sırrı Tarcan'la ilgili olarak, ölümünden sonra da Türk basınında, yeterince yazının yer aldığı söylemek zordur.

¹¹ Selim Sırrı Tarcan, a.g.e., s.145-150.

¹² Nadir Cemal, **Fotoğraf Tahlilleri S.S.T.**, Ülkü Basımevi, 1950.

¹³ Felek Burhan, **Selim Sırrı Kimdir?** Milliyet Gazetesi. İstanbul.

¹⁴ İsmail Hakkı Baltacıoğlu, **Selim Sırrı Tarcan**, Ülkü Basımevi, 1950.

Yaşarken makalelerine yer veren dergi ve gazeteler, ölümünden sonra bu değerli spor adamımızı tamamen unutmuşlardır. Bu dram sadece Selim Sırrı Tarcan'la da sınırlı değildir. Bugün birçok bilim adamı, hikâyeci, romancı ve şair de ne yazık ki aynı talihsizlikle karşı karşıyadır. Sporla iç içe olanlar bile, onun hakkında, bir spor salonuna isminin verilmesi dışında bilgi sahibi değildirler. Tenkidi bir zekâyâ, yorulmak bilmeyen bir çalışma azmine sahip olan Selim Sırrı Tarcan ülkemizin yetiştirdiği nadir spor adamlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Spor bilimine çok büyük katkısı olan Selim Sırrı Tarcan gibi şahsiyetlere yapılan unutkanlığın giderilerek yaşatılması ve güncel tutulması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Felek, B (1974): **Selim Sırrı Kimdir?** Milliyet Gazetesi. İstanbul.
2. Uşaklıgil, HZ (1934): **Akşam Gazetesi**, Selim Sırrı İsimli Makale.
3. Baltacıoğlu, İH (1950): **Selim Sırrı Tarcan**, Ülkü Matbaası, s.21-22.
4. Cemal, N (1950): **Fotoğraf Tahlilleri S.S.T.**, Ülkü Basımevi.
5. Tarcan, SS (1935): **Radyo Konferanslarım III.** Cilt, Ülkü Matbaası.
6. Tarcan, SS (1935): **Radyo Konferanslarım I.** Cilt, Devlet Matbaası.
7. Tarcan, SS (1934): **Radyo Konferanslarım II.** Cilt, Ülkü Matbaası.